

INVASIONSFARAN

NÅGRA STRATEGISKA REFLEXIONER

Av överstelöjtnanten MAGNUS DYRSSEN, Stockholm

INFÖR det hotande internationella läget och den våldsamma utveckling av krigsapparaten, som pågår inom de stora europeiska staterna, med därav följande ökade möjligheter att effektivisera och variera de strategiska anfallsmetoderna, ha samtliga Europas småstater tvingats att stärka sina försvarssystem. Nödvändigheten av snabb förstärkning har medfört åtgärder, som i större eller mindre grad falla utanför eller måhända snarare betona vissa moment i gällande försvarsordningar. Delvis på grund härav har bl. a. i vårt land en viss osäkerhet gjort sig gällande beträffande riktigheten av de principer, på vilka försvarssystemet uppgjorts. Det är svårt att se klart, att skilja mellan väsentligt och oväsentligt. Denna uppsats vill söka belysa vissa av våra militära försvarsproblem med avsikt att lämna ett bidrag till ökad förståelse för sambandet mellan försvarspolitiskt läge och försvarsorganisation.

Den europeiska maktkonstellationen börjar allt mer likna den omedelbart före världskriget rådande, framför allt med hänsyn till dess återverkan på vårt land. Vi befinna oss åter på förbindelselinjen mellan »ententens» västliga och östliga halvor och utanför norra flanken av motstående maktgrupp, centralmakterna. Det innebär otvivelaktigt risker men även vissa fördelar. Dessa senare sammanhånga främst med det förhållandet, att de Sverige omgivande vattnen komma att vid krig behärskas av olika maktgrupper på samma sätt som under världskriget. Den ständigt växande tyska flottan kommer nämligen med säkerhet att kunna behärska Östersjön.

Då det ju är ytterst osannolikt, att vi samtidigt i påtrycknings-syfte utsätts för *blockad* från båda de motstående maktgruppernas sida, är följden den, att vi kunna räkna med tämligen fria förbindelser utåt antingen över Östersjön eller över Atlanten. Att

omläggningen av trafiken vållar svårigheter är uppenbart, men det är även sannolikt att främst på grund av vårt innehav av under krig för båda parterna mycket begärliga exportartiklar, export i sådan utsträckning kan upprätthållas att det nödvändiga importbehovet säkras. Blockad från endera maktgruppens sida blir därför sannolikt verkningslös, i varje fall blir verkan icke så stor, att det finnes någon anledning att frukta, att en svensk regering skulle behöva böja sig för sådan påtryckning. Motsatt uppfattning synes innebära ett underkännande av svenska folkets motståndskraft. Då syftet med en blockad, att tvinga Sverige till eftergift, sålunda icke kan beräknas komma att nås, är det uppenbarligen meningslöst att tillgripa denna påtryckningsmetod. Detta förhållande utgör ett plusvärde i vårt strategiska läge, vilket bör beaktas.

Sveriges *luftstrategiska läge* torde nu kunna karakteriseras som relativt gynnsamt. Det jämförelsevis undandragna läget, landets i regel glesa befolkning samt det ringa antalet stora städer minskar verkan av terrorkrig med bombplan. Industriens spridda gruppering och den tunga industriens relativt skyddade läge samt den sammanknytning, som skett av vårt kraftnät, gör en effektiv bekämpning av försörjningen svår genomförbar. Möjligheterna att motstå luftkriget stegras i väsentlig mån genom effektivt luftförsvar. Som bekant pågår anskaffningen av luftvärnspjäser i hastigt tempo; omfattande personalutbildning är även i gång. Läget torde redan nu vara sådant, att våra viktigaste befolkningssentra hava godtagbart skydd; läget förbättras snabbt. Allt detta gör att verkan av ett luftkrig mot Sverige icke kan beräknas bryta folkets motståndskraft. I varje fall fordras för ernående av resultat insats av sådan styrka under så lång tid, att ingen stormakt torde våga binda sina flygstridskrafter i denna perifera riktning. Starka skäl tala sålunda för att luftkriget som enbart påtryckningsmedel icke kommer att användas mot vårt land.

Då sålunda sannolikheten av blockad eller hemortskrigföring som fristående påtryckningsmetoder mot vårt land kan bedömas vara relativt ringa, träder *invasionen* även som påtryckningsmedel i förgrunden. Men invasionen kan även tjäna mera vittgående operativa syften.

I detta sammanhang bör Sydsveriges läge beaktas. Detta område äger vid europeisk konflikt ett betydande värde, främst måhända för varje mot centralmakterna uppträdande koalition som

viktigt basområde för operationer mot Tyskland och som ett nyckelområde till Östersjön. Områdets betydelse som flygbasområde har stigit i och med det förbättrade tyska flygläget mot sydöst. Ur detta komplex kan det uppstå operationer för områdets besittningstagande, resp. för att hindra annan makt utnyttja området. Då dessa strävanden sammanhånga med önskemålet att skaffa ett gynnsamt utgångsläge vid allmän konflikt och då strävan att komma före motståndaren spelar en viktig roll, är det icke omöjligt, att en sådan operation kan ske i ett tidigt läge, måhända som inledning till allmän konflikt. Anfall kan komma överraskande *dels* på grund av möjligheten för dess igångsättande innan allmänt krig utbrutit, *dels* på grund av att förberedelserna kunna döljas, något som företaget mot Albanien synes visa. Någon tidsfrist för försvarsorganisationens kvalitativa stärkande står för den försvarande icke till buds.

Det *ideala försvaret* mot sådant företag vore uppenbarligen, om det fientliga företaget till havs kunde avvärjas av flotta och flyg. Vår nuvarande försvarsorganisation är emellertid uppbyggd på bl. a. den åsikten, att svenska flottan ej effektivt kan ingripa i södra Östersjön. Sedan dess har en avsevärd förskjutning till Sveriges nackdel skett i styrkeförhållandet mellan vår och berörda stormakters sjömak. Det är i naturlig konsekvens härmed, som försvarsstabschefen i sitt uttalande om flottans fartygstyper nödgats fastslå, att flottan icke kan förhindra invasion mot vår södra kust. Ytterst beror denna omständighet sannolikt på det förhållandet, att artillerifartyg icke anses kunna operera väster de lätt spärrade farvattnen vid Bornholm. Det är tydligt, att samma förhållande gäller vid försvaret av Skånes nordvästra kust och Öresundskusten. Med avseende på den senare är att märka, att även den i ett tidigt skede kan utsättas för anfall från Själland, där försvaret inför kraftigt stormaktsanfall sannolikt kan brytas på mycket kort tid. Vad flygvapnet beträffar torde det icke ha möjlighet att förhindra ett företag av denna typ. Skälen härför äro främst vapnets i förhållande till motståndarens flyg ringa kvantitet, som under sista åren inför stormakternas upprustning förskjutits i ogynnsam riktning, dess svårighet att ingripa under mörker samt målens säkerligen starka luftvärn. Det förhållandet, att starka krafter kunna överföras på stridsfartyg på sätt som skedde vid operationen mot Albanien, försvårar ytterligare flygets ingripande.

Flottan och flygvapnet kunna sålunda icke skapa erforderlig säkerhet; denna måste åstadkommas med *lantstridskrafterna*. Härvid är ytterligare en sak att beakta. Under de sista åren har ett mycket effektivt nytt stridsmedel infogats i stormaktsarméerna, nämligen fallskärmstrupper. Sådana förband av sannolikt betydande styrka finnas nu, rekryterade av särskilt uttagen personal, vilket gör att dessa trupperheter måste betraktas som elitförband. Insatta i betydande styrka mot t. ex. ett flygfält, där sedan med infanteri lastade transportplan landa, kunna de operera relativt självständigt. För att avvärja detta hot måste lättörliga lantstridskrafter, helst motoriserade, finnas till hands. Något annat försvarsmedel finnes icke.

På grund av det snabba, överraskande förlopp en invasion kan få, är det tydligt att lantstridskrafter i erforderlig utsträckning, en beredskap, måste finnas till hands. Det är vidare tydligt, att denna ständigt tillgängliga beredskap av många skäl måste bli relativt svag. Dess motståndskraft bör i möjligaste mån stärkas. I de flesta länder hava i detta syfte vid sjö- eller landgränser befästningsanordningar anlagts, varigenom levande försvarskraft kunnat sparas. Systemet bör vinna efterföljd även hos oss inom viktiga kustområden. Därigenom kunna beredskapsförbanden vinna väsentligt ökad motståndskraft. Det är likväl klart, att absolut säkerhet aldrig kan vinnas. Kustförsvaret kan brytas. Då kräves att bakom detta finnas lantstridskrafter av betydande styrka, vilka snabbt kunna mobiliseras och vilka äro i stånd att omedelbart gå till anfall mot fienden. Någon tidsfrist för komplettering av utbildningen kan icke påräknas. Fredsutbildningens längd måste med nödvändighet tillmätas med hänsyn till att skapa omedelbart operationsdugliga trupper.

Det synes sålunda, som om de sista årens utveckling varit ägnad att understryka *arméns grundläggande betydelse för riksförsvaret*. För att armén skall kunna fylla sin uppgift måste följande krav fyllas: höjning av stridskrafternas kvalitet genom efterutbildning av äldre årsklasser och förlängd utbildningstid med syfte att göra förbanden omedelbart anfallsdugliga vid mobilisering, effektiv organisation av ständig beredskap samt snabb mobilisering av arméns huvudkrafter. Med en sådan arméorganisation kan försvaret mot invasion organiskt uppbyggas på försvarsgrenarnas samverkan, sålunda:

Det aktningssjudande försvaret i land och medvetandet om att

förluster under överskeppningen kunna väntas genom försvararens flotta och flyg, nödvändiggör för den anfallande en kraftinsats av den storleksordningen, att resultatet måhända ej bedömes uppväga insatsen, varför man tvingas avstå från företaget. Försvaret har då fyllt sin uppgift. Sker anfallet trots allt, måste det på grund av det väntade starka motståndet i land givas betydande omfattning; apparaten blir därför tyngre och långsammare. Därigenom givas försvarsflyg och försvarsflotta ökad möjlighet att tillfoga fienden förluster. Lyckas trots allt fiendens landstigning, skall flyget och flottan genom ingripande mot fiendens förbindelser uppehålla honom, göra hans framryckning och styrketillväxt långsammare och sålunda skapa tid för lantstridskrafterna att samlas och anfalla för att kasta fienden i havet.

Först med en effektiv arméorganisation kunna försvarsgrenarna bilda den sammanhängande kedja, som riksförsvaret kräver.